

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:
з Австрії:

на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 1-70 кор.

За границею:

на цілий рік: зі щоденною
виплатою 7 доларів, або 12
рублів; з виплатою двічі
в тиждень 5½ долара, або 10
рублів; з виплатою щоденно
4½ долара, або 9 рублів.
Наодинок число по 10 сот.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш, а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові щодня крім неділі і руских свят о 5½ год. пополудні.
Редакція, адміністрація і експедиція «Руслана» при ул. Осолінських ч. II. (партер) (фронт від ул. Тихої). Експедиція місцева в Агенції Соколовського в ясажці Гавсманна.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Реклямації неопечатані в вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Трудности угорского переселения.

(X) Події в державній радї відвернули були на хвилю увагу політичних кругів монархії від переселеня тогочас Литави. Поки ще бар. Бінертви на вторковім засіданню посольської палати повело ся над наглим внесенєм п. Шустершича здобути для себе в голосованю, хоч незначну більшість двох третин, наспіли д. 7. с. м. до Відня угорські міністри, щоби Короні подати свої способи полагоди протяглою угорского переселеня.

Міністер торговлі Кошут вибрав ся до Відня окремо від свої урядових товаришів, щоби і на зверх зазначити, що він яко провідник незалежності иде зовсім своєю дорогою і бажає подати монарсі свої способи до розвязки переселеня. Щоби сій подорожі і сему посланництву Кошута надати особливої ваги, устроїли перед тим незалежності в Пешті краввий зїзд сторонництва і розголосили в своїм органі „Madyarszag“, подібно як то і у нас уміють все множити, що на зборах явило ся 10.000 незалежності. Тимчасом всі інші днівники значно обнижують число учасників, а Budapesti Tageblatt подає їх число на 1.500! І се зовсім імовірно, бо змаганя незалежності більше проявляють ся в їх крикливім днівникарстві а широким верствам населеня зовсім байдужа боротьба о банкову окремішність, і ся идея зовсім там не закорінилась.

Кошут не видумав однак иншого способу розвязки переселеня, а в своїй хит-

кости поміж програмою 1867 а 1898 р. станув уже зовсім по стороні своїх товаришів партійних Батянього і Голля та домагає ся від монарха не тільки признаня банкової окремішности, але також покликаня кабінету зложеного виключно з незалежності (1848), хоч знав наперед, що Корона рішучо протівна обидвом сим домаганям і на них не згодить ся. Що до банку, то Кошут поки що дамагав ся лише засадничої заяви що до розділу австро-угорского банку.

Окремим поїздом в слід за Кошутом виїхав до Відня гр. Андраші, представник конституційного сторонництва (1867) і в годину пізнійше явив ся на послуханю у монарха, хоч також не заманював ся надїями, що єго спосіб розвязки переселеня не найде одобреня у Корони.

Гр. Андраші стоїть на тім становищі, що правильні парламентарні і політичні відносини можна буде привернути в Угорщині лише на основі військово-політичних уступок, значить, на основі уступок в користь мадарської мови у війську або инакше, поступенним мадарщенєм війська, а з єго підмогою також всего населеня Угорщини. Сей спосіб подавав уже гр. Андраші Короні минувшої осени, а мадарські круги політичні збули з трудом певні що до їх осягненя, одначе сї незді розвіяли ся за вливом наслідника престолоа. Тоді то гр. Андраші думав тіснійшею злукою всіх коаліційних сторонництв запобігти переселеню а тепер уже розходить ся о полагоду викликаного незалежностями переселеня. Одначе Корона так само рішучо протівна сим уступкам язиковим в армії, вимаганям гр.

Андрашім, як і домаганям Кошута. Становище Корони тут зовсім поправне супроти угорского кабінету, котрий не додержав заключеної з Коронаю в 1906 р. умови і не виконав домаганя Корони, переведеня виборчої реформи.

Таким способом ані спосіб подаваний Короні Кошутом, ані гр. Андрашім не ведуть до розвязки переселеня, бо обидва способи мають ся хибу, що полагоду переселеня думають осягнути лише уступками. Серед тих обставин мусить угорске переселенє проволікати ся, хоч члени теперішнього кабінету, котрому Корона поручила при поданю о відставку, дальшу управу державну, домагають ся від Корони звільненя з урядованя. Сим домаганєм звільненя від урядованя думають незалежності поставити Корону в скрутне положенє і осягнути якісь уступки, одначе теперішні міністри не зможуть відказати ся від дальшого урядованя на рішуче домаганє Корони тим більше, що они не вивязали ся із прийнятих на себе згаданюю угодою зобовязань. Крім того бачить Корона дуже добре, що идея банкової самостійности зовсім не прийняла ся в широким верствах населеня, чого доказом слаба участь в зїзді незалежності згаданім в горі, а протягом літа і живної пори рух за банкову окремішність буде ще слабший. Там способом можна буде до осени протягнути справу, а за той час найти якийсь спосіб єї полагоди.

Вслід послуханя Кошута у монарха був такий, як можна було предвиджувати, що покликаня кабінету з самих незалежності під кермою Кошута є зовсім виключе-

Сільвіо Пелліко.

Із днів мойого тюремного життя.

(Le mie prigioni).

З італійскої мови переклав

Володимир Держирука.

(Дальше).

LXIV.

По правді, коли кара була вельми строга і вимірена на се, щоби нас огірчити, то ми мали в тім самім часі се щастє, що всі, кого ми тільки бачили, були добрі люди. Нічим не могли они улекшити нашого положеня, хіба тим, що їх поведєне супротив нас було сердечне і поважне; і се діяло ся що дня. Коли в старім Шілері було трохи строгости, то умів він її злагодити благородністю своєю серця! Навіть безталанний Кунда (так звав ся арештант, що приносив нам обід і три рази у день волю) намагав ся показати нам своє співчутє. Два рази з тижня провітрював він наші кімнатки. Коли він одного ранку робив порядок у мене, вихіснував він хвилину, коли Шілер був віддалений два кроки від дверей і подав мені кусень білого хліба. Я не взяв його, та потиснув сердечно за руку. Се стисненє руки зворушило його. Він сказав до мене лихою німецькою мовою (він був Словянин): — Мій добродію, ви тут маєте так мало їсти, що певно терпите голод. Я упевнив його, що не правда.

Коли лікар побачив, що жаден з нас не може знести того харчу, який нам давали в пер-

ших днях, записав нам т. зв. шпитальний харч. Він складав ся з трьох легеньких зуп на день, кусника печені, так маленького, що відразу можна було його проковтнути і кусня білого хліба. А що мое здоровє трохи поправило ся, зріс апетит і сї порції були для мене таки за малі. Я пробував вернути до харчу „здорових“, та не мав до сего ніякого претексту, а до того відчував я такі мленя, що годі було що проковтнути. Так отже був я приневолений лишити ся при шпитальнім харчу. Довше, як рік, відчував я, яку муку спричинює голод. А сю муку відчували мої товариші не долі ще більше, бо они були сильнійше збудовані, а через те привикли були до більшої кількості поживи. Від них дізнав ся я, що они одержували хліб від Шілера, від двох сторожів наших а навіть від доброго Кунди.

— Говорять в місті, що панове дістають за мало їсти, — сказав мені одного дня голяр, молодий мужчина, що був помічником нашого лікаря.

— Се правда — відповів я щиро.

Слідуючої неділі вечером (він приходив до нас все в неділю) хотів він мені дати потайки чималий кусень білого хліба. Шілер заховував ся так, неначе сего не замів. Колиб я був поступив собі за приказом мойого жолудка, тоді був би я взяв та я остав ся рішучим, щоби молодець не попрубував другий раз прийти з дарунком, що могло би стати для него великим тягаром.

З тої самої причини не брав я також від Шілера дарунків. Часто приносив він мені кусень вареного мяса і просив мене їсти, причім вневнював, що се його не коштує, що се останок тай він не знає, що з ним зробити і, що він

другому його віддасть, коли я його не прийму. Я був би рішив ся проковтнути мясо, та колиб я був його прийняв, то чи не мав би Шілер сего бажаня, щоби щодня мені децо принести?

Тільки два рази, коли він приніс мені тарілку черешень і кілька грушок, від овочів пірвав мене непереможною силою. Опісля жалував я сего, що взяв, бо від тоді не переставав він мене просити о те саме.

LXV.

В перших днях заряджено, щоби кождий з нас йшов на прохід два рази в тиждні на протяг одної години. Опісля дозволено нам се що другий день а вкінці щодня в вийком святочних днів.

Кождого з нас вели окремо від інших а біля нас йшло двоє жовнірів з карабінами на рамевах. А що моя комната була положена на кінця коритаря, то мусів я все, виходячи, переходити біля кімнат моїх співарештантів італійских; оден тільки Марончеллі мучив ся під сподом.

— Милого проходу! — шептали мені всі крізь дірку своїх дверей; та станути, щоб поздоровити кого з них, було мені не дозволено.

З початку сходив я сходами в долину, опісля йшов крізь широке подвірє, а відсе до валу, положеного на полудне, відки було видко місто Берно і чимало околиці.

На згаданім подвірю находило ся чимало засуджених, що або йшли до праці або виходили від неї, або скоро чимчикували серед розмови. Між ними находили ся також опришки з Італії, що з великим поважанєм здоровили мене і говорили між собою:

не. Міністри вернули отже до домів з нічим.

В четвер явив ся на послуханю у монарха др. Векерле і мав предложити новий народо господарский спосіб розвязки пересилена. Імовірно отже Векерльому буде поручена реконструкція кабінету, а колиб се не повело ся, тоді переходиний кабінет провадив би державні справи аж до осені.

Допись з Перемишля.

(Перший іспит зрілости в ліцею руского Інституту для дівчат. — „Народний Дім“. — „Віра“. — „Руска Щадниця“. — „Нар. Базар“.)

Сего року перший раз відбув ся іспит зрілости в тутешнім ліцею руского Інституту для дівчат. Іспит тривав від 24. до 27. мая під проводом раде. д-ра Франца Майхровича і скінчив ся дуже гарним вислідом. До іспиту приступило 35 ліцеянок, з яких 18 здало іспит з відзначенням, 15 з добрим успіхом, а лише дві репробовано на пів року.

В „Руславі“ вже було подано спис ліцеянок, які зложили іспит і повторювати сего не буду. Згадаю лише про роздачу свідочств.

Перед торжеством роздачі свідочств о год. 8. рано довершив Ексц. Епископ Чехович посвяченя новозбудованої каплиці Інститута. Потому відчитав Архієрей в каплиці першу св. Літургію і виголосив принагідну проповідь. Закінчене торжества і роздача свідочств зрілости ліцеянкам відбула ся в великій салі дівочого Інституту в присутности зібраних родичів, збору учительского, членів товариства і прочих інституток. Сей день яко день перших матуристок ліцея — святковано, і не було науки. Першу промову мав директор ліцея, І. Мануляк, в котрій підніс вагу образования жіноцтва нашого, заохотив до дальшої праці, подякував зборю учительскому за труды, котрі так красні оочи видали а попрашавши учениці, роздав свідочства. Не тим іменем матуристок промовила Савицка і дякувала Покровителю Ексцеленції Епископови Ковстантинowi Чеховичowi, Зборю учительскому і Зарядови Інституту, за опіку і науку — а також попрашала й свої товаришки.

Іменем родичів промовляли: посол до державної ради о. Стефан Овишкевич і о. Каравович, а прямо слези в очах викликала промова матуристка Бачинської, яка щирими словами

— Він не є таким опришком, як ми, а прецінь сидить в строгій тюрмі.

В дійсности мали они більше свободи чим я.

Я чув сі і інші уваги та одвічав сердечно на їх поздоровленя. Раз сказав до мене один з них: — Ваш привіт, добродію, мені любий. Ви може бачите на моім лиці щось такого, що не зраджує проклону. Безталанна пристрасть пірвала мене до злочину, та злочинцем, мій пане, ні, я ним не є!

Притім полили ся йому з очий слези. Я подав йому руку, та він не міг її стиснути. Не з лихої волі, але через приписи, задля яких відкликала його варту від мене. Ніхто, хоч би не апати хто, не сьмів до мене зближати ся. А коли злочинці говорили до мене кілька слів, то робили се так, неначе говорили між собою; а коли мої жовніри замітили, що се відносило ся до мене; то казали їм мовчати.

Через се подвіре переходили ще люди всякого роду, що до кріпости не належали, які бажали відвідати надіспектора, або сьвященника, або офіцера, або котрого з капралів.

— Се один з Італійців! — говорили они півголосом.

Притім ставали, щоби подивитись на мене, нераз говорили навіть по німецьки, бо гадали, що я не розумію.

— Безталанний сей не буде старцем; смерть виписала вже своє пятно на його обличю.

(Дальше буде).

піднесла велику печаливість Покровителя Інституту Ексцеленції Чеховича, котрий не лише морально і материяльно помагає Інституту (а такої помочи Інститут дуже потребує — бо має довгу около 240.000 К), але з вітцівскою любовю відносив ся до інституток — а того доброго серця они ніколи не забудуть.

Закінчило ся се торжество промовою самого Покровителя Архієрея о год. 11. рано. В честь перших матуристок ліцея дав Покровитель о год. 4. підвечірок в своїй палаті. Були усякі солодочі, торти, морожеве, чай, овочі, — але многим матуристкам подобало ся найбільше желане старенької матери Епископа: „дай Вам Боже, щоби есте всі за муж вийшли“.

По укінченю ліцея одні доповнять мтуру семінариальну (педагогіка і польський язык), другі гімназию, а деякі підуть на університет яко надзвичайні слухачки.

Перемиські Русини мають чим почванити ся перед привішними, бо мають такі тривкі і гарні інституції, як „Щадниця“, „Віра“, „Нар. Дім“, „Народний Базар“, не згадуючи про Інститут для дівчат. В „Перемиській Вістнику“ д. Д. Коренець подає статі про сі інституції, а що они будуть інтересні і для ширшого загалу Русинів, позволимо собі дещо з них навести.

Коли би брати під увагу постанови статута — пише д. Коренець — то перемиський „Народний Дім“ (як і переважна часть наших „Народних Домів“) не сповняє своєї задачі, якою є „піднесенє зарібку і господарства его членів через закупню і продажу недвижимостей, будованє домів і посередничтво в закупню і продажу а також уділюване членам позичок“. Де ся то раз тому, що інші наші інституції тоту задачу перед тим сповняли почали (як раз тоту причину у нас заходить) або товариства тоті, засновані з малим капіталом, взяли ся до будованя власних домів, яких конечність визвали з одного боку зростаюче наше житє, а з другого польський шовінізм, а в тих домах увязнили на довгі літа свій невеликий капітал, до того ще і зятягнули зобовязаня, так що прямо годі їм братись до інших підприємств. Та мимо сего они заслужились нашій суспільности незвичайно. Их викликала потреба „ласної хати і тоту потребу они майже усюди заспокоїли, побудованни переважно величаві будівлі з саями на збори, концерти, театральні вистави і забави.

Таку заслугу має і наш „Народний Дім“ для Перемищани. Будівля справді монументальна і — як усі признають — найгарнійша в місті, а сая ще й тим замітна, що прикрашена орнаментами, скомбінованими на народних мотивах, які суть одною з нечисленних у нас — на жаль — але дуже щасливою пробою народного стилю. Членів має се товариство 135 (на жаль головно місцевої інтелігенції, а всего на всего 2 селян) з декларованими уділами 10.950 К, его корінний фонд виносить 7.076 К, резерва страт 300 К, так, що цілий масток виносить 15.729 К. Вкладок до обороту було 55.087 К, від яких платило товариство 4 1/2 %. Позаяк одначе товариство збудувало дім, тож мусіло зятягнути банкову позичку в квоті 154.632 К. Ульокованих мало товариство 1.147 К (у „Вірі“, „Дністрі“ і Союзі кредитовім). Вартість реальности виносить 221.600 К. Зиск виносить 493 К, з чого виплачено 5% дивіденду, а решту призначено до резервового фонду. Зиск сей був можливий лише тому, що дирекція і адміністратор реальности сповняють свої обовязки безплатно.

Доходи має виключно з чиншів камяниць, і з салі, в якій відбуваюсь ся збори, вистави театральні, концерти і забави. „Народний Дім“ зачинає поволи в міру узисканих звичайних капіталів сповняти в части і статутом означену вадачу, уділюючи вексєвих позичок на 7%; сума уділених позичок в кінцем грудня 1908 виносила 4.830 К. Доходами з чиншів покривають ся рати банкові. Є надія, що в будучности буде товариство могло уділяти своїм членам і більших позичок на закупню реальности і т. ин.

(Дальше буде).

Державна рада.

В розправі над бюджетом міністерства просьвіти промовляв вівторок в бюджетовій комісії

міністер Штіргк; заявив, що буде старати ся в міру фінансових засобів заспокоїти предложені бажаня що до будови нових шкільних будинків і розширення клінік. Правительство займає ся також справою реформи шкільних оплат на університетах. Міністер заявив дальше, що виданий ним обіжник в справі іспитів зрілости не противить ся засадам реформи, переведеної Мархетом. Переходячи до резолюції, внесеної референтом розділу „середні школи“ Гломбінським, в якій домагає ся, щоби дорожняний додаток, признаний в 1907. р. з нагоди регуляції платні суплєнтам розширено на 1908, 1909 і 1910 р. зазначив міністер, що услівя авансу суплєнтів не є тепер некорисні, та, що особливо що до деяких груп можна надіяти ся, що час суплєнтури не так довго потребає і що суплєнти лише короткий час будуть полишені дорожняного додатку. Що до другої резолюції в справі основаня нових торговельних і промислових шкіл, щоби запобічи переповненю в гімназиях, може міністер вєвнїти, що заряд просьвіти завсїгда старав ся в обсягу своєї компетенції на поли торговельного шкільництва зробити се, що може причинити ся до усунєня переповненя гімназий. Супроту жалоб в справі шкільництва в Галичині, порушених рускими послами, хотів би міністер пригадати, що особливо спори на поли середних шкіл залежать від свідлєня деяких законодатних інстанцій. Така сама прихильність, з якою відносив ся попередний міністер до змагань руского народу над піднесенєм культури, панує також в теперішнім заряді просьвіти. Вкінці хотів би бесідник згадати резолюцію референта в. Гурского в справі вишого шкільництва. Підносячи загалом іменем заряду просьвіти потішаючі докази, що всі народи старають ся о піднесенє культури піднесенєм університетских наук, годить ся міністер зовсім на резолюцію референта, який рівночасно підносить в справі основаня нових університетів ті моменти, з якими зовсім природно треба числити ся, се є виобразование учительских сил, узглядненє і вивінованє існуючих вже університетів, фінансові засоби, з якими треба числити ся з огляду на хвилеве положєне державного скарбу, яке може нетрєвати довгий час, а вкінці се, що є найважнійшим для кожної школи а особливо університету, щоби повстав на основі порозуміння а не завзятої борби. Висказуючи згоду на погляди і засади референта, поручає міністер его резолюції до привияти. (Овлєски).

В дальшій розправі забрав голос п. Ковловский, обговорюючи розпорядки про реформу іспитів в середних школах і ревізію принисів о правах абітурієнтів; домагав ся з нагоди ревізії війскового закона, признаня полєкші для абсольвєнтів промислових і фахових шкіл. Бєсідник робив закиди, що від учителів вимагає ся чим раз більше а не дає ся їм конечних услівій до переведєня тих реформ. Переповненє в клєсах унеможлививє учителям пізнанє учеників. Вказує на переовненє гімназий і учительских семінарий в Галичині і на велике число суплєнтів. Домагає ся увільненя директорів від канцєлярійних робіт, заложєня нової семінарії в Ярославі, польської реальної школи і семінарії на Шлеску, побільшеня числа рим.-кат. парохій у східній Галичині і заломогі на віднову костела в Жовкві і божниці в Наролі.

П. Пяц і тов. поставили в палаті послів внесєне на заведенє збиткового податку. В мотивах піднесли конечність наложєня тягарів при повнім звільненю ремісничого, рілничого і робітничого стану, який не можна дальше обтяжувати. Сей податок відносив би ся до предметів збитку і моди і то ліпших і доровших виробів; ті самі предмети в найвишних цінах не були би оподатковані. Позаяк оборот тих предметів виказує мільярд, отже 3% оподаткованє принесло би державному скарбови 30 мільонів корон.

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

N. fr. Presse стверджує, що більшість сторонництв є за звичайною полагодою бюджету. Коли би не стало на се часу, то до ухвалєня провізорії яко наглого внесєня є запевнена більшість 2/3 голосів.

Парламентарна комісія чеського союзу зібрала ся в середу на нараду над справою міністра-земляка др. Жачка. Міністер Жачек представив своє становище; молодочехи і хліборобники прийняли его прихильно, а радикали безпощадно напали на него. Чехи не мають кандидата на наслідника по Жачку а не хотять полишити ся без представника в правительстві. Імовірно полишити ся др. Жачек в уряді по послуханю у цесаря.

Віденські днівники звіщають, що цесар не подав найменшої надії Кошутови на вторковім послуханю, що пристане на покликане до керми кабінету, зложеного виключно з членів стороництва незалежних. Вчора мав цесар покликати д-ра Векерлього, щоб вивинити ему рішене, яке цесар повзав по послуханю Кошута і Андрашого.

На передвчерашнім засіданю стороництва незалежних зазначив міністер торговлі Кошут в довшій промові, що цесар привязує велику вагу до того, щоб переведено виборчу реформу. Презид. Юст заявив, що стороництво незалежних готове до сего, однак домагає ся загального і рівного права голосованя, позаяк начерк Андрашого не може прийняти. Кошут виступив проти того погляду і проти скликаня сойму під теперішню хвилю, позаяк відрочене сойму слідувало би на основі королівського рескрипту, якого теперішнє правительство не могло підписати. Юст замітив, що супремация угорського народу може бути також удержана поділом виборчих округів. П. Батияні заявив, що є лиш одна дорога, яка веде до полагоди сучасного заколоту а іменно узгляднене домаганя про оснване в 1911 р. самостійного угорського банку.

Виконний комітет стороництва незалежних нараджував ся вчора над політичними справами, банковим питанем і справою скликаня сойму. Проводив міністер Кошут. Дальший тяг обрід ниві.

Заграниця.

Кретенська справа зближає ся вже мабуть щораз то більше до мертвої точки, чи, иншими словами, до гордийского узла, який можна буде розтяти лише при помочи меча. З переговорів, які в тій справі відбувають ся, вибиває ся тепер на перший план проєкт, не відкликувати з початком лиця міжнародних залог, щоб в сей спосіб бодай протягнути остаточне рішене сеї справи. В цілій справі завинила знов дипломатия, яка не скористала з дуже відповідної нагоди. Бо що можна було за старого правительства вдіяти легко натиском з гори, сего не можна буде успішно вдіяти в хвилі, коли молодотурки є свідомі своєї сили. Про се свідчить отверта заява військового аташе в Берліні, Енвер-бея, що на кретенську справу годі задивляти ся оптимістично, бо Крету хотять відорвати від Туреччини, хоч не висказано ще в тій справі рішучого слова. В кождім разі відорване Крети булоб для Туреччини поводом до війни. Так само твердить поважний, сідоголовий маршалок Муктар-баша. Дещо успокоюючо ділає речене в заяві Енвер-бея, що ніхто не відважує ся вповні рішуче слово. Се можна віднести до обох сторін, а петербурска звістка, що не вірять в якісь поважні комплікації з сеї причини, може бути зовсім вірна. Треба рівнож взяти під увагу, що навіть в разі побіди Турків над Греками, прийшлоб ся Туреччині вести війну з бандами на Креті, що не є дуже безпечним для держави, в якій ще кипить по ріжних околицях.

Проєкт опікунчих держав що до Крети є слідуочий: Крета має остати й на далі під зверхністю Туреччини, але яко автономічна провінция має підлягати грецькому правліню, має отже зайняти подібне правно-політичне становище, в якім находила ся до недавна Боснія, з тою лише різницею, що має полагоджувати сама свої внутрішні справи і не буде оставати під абсолютним правлінем. Сей проєкт буде мабуть прийнятий, бо на разі нічого лучшого не можна видумати. Але се не розв'яже кретенського питання, бо буде з сего невдоволені і Греція і Туреччина. Наслідком сего може повстати грецько-турецька війна, а може навіть якийсь грізніший політичний непорозуміне.

Просимо відповісти перегляду.

Новинки.

— **Календар.** В суботу: руско-кат.: Ісаакія преп.; римо-кат.: Онуфрія еп. — В неділю: руско-кат.: Пресв. Екзархистий; римо-кат.: Антонія з Падви.

— **Чекове конто.** Щоби улекшити складане передплати, Адміністрация нашої часописи подбала о отворене в ц. к. Уряді поштової щадниці чекового конта, яке має ч. 98.704. Сими днями розішлемо нашим передплатникам чекові посвідки.

— **З Брідщини** пишуть нам: Господин Глушкевич простує на підставі §. 19., що він не вносив ніяких тоастів в Кронштаді і Петербурзі в честь російської армії, в яких не конче лестно згадував про наших офіцирів, так що аж обурені російські офіцири заглушили его промову; однак про такі тоасти згадує на нещастє госп. Глушка „Галичанин“ і „Новое Время“. Але щож лекше, як пусти в рух §. 19. прас. закона? Може госп. Глушкевич відкликати і се, що привіз з собою ріжні почайські деволюціоналія, як: хрестики, металки, книжочки і їх у себе дома роздає даром селянам, угощуючи їх чаєм та тісточками? Але се вже годі відкликати, бо се не діялось в далекім Кронштаді чи Пітері, але в Бродах, а селяни з Поникви великої та з Волох, які ті гостинці дістали від госп. Глушкевича, можуть се посвідчити. От і найшов ся подвижник Евлогія в Бродах! Діставши від міністерства справедливости чотиромісячну відпустку для поратованя здоровля (в Москві і Кронштаді — Ред.) тепер по повороті з Росії має час пропагувати все, чого там навчив ся.

Хто знає, чи не під впливом тоастів в Петербурзі та чорних сердець „істинно руских“ не скоїлось свѣже лихо в Чехах, брідского повіта, в тім самім селі, в якім минулої зими стали ся були брутальні сцени з нагоди свѣткового Папського ювілею, урядженого о. Концевичом, тамошнім сотрудником, з добрями людьми. Читателі певно пригадають собі ще і то, як о. Концевич в добрій вірі старав ся деяких своїх парсхій оправдати, чи навіть очистити з заміту тяжкого злочину. Тепер знова проявив ся в тім селі Чехах „істинно-руський“ хуліганізм. З того села два мужики, Черняк Кость і Черняк Василь, їздили на останнє паломництво до Москви і Петербурга, а в селі часто гостять о. Юстия Сузаровский і госп. Глушкевич. Оноді відбувало ся в тім селі посвѣчене Народного дому. Чину посвѣченя довершив о. Концевич в супроводі хорого о. пароха Леонтовича. Коли той відіхав, остав ся ще з людьми о. Концевич та серед бесіди згадав про спільну ковечну працю для добра Руси-України. Уже по тих словах счинив ся гамір, але обійшло ся без жадного інциденту. За то вночі, коли лише о. Концевич положив ся до ліжка, ватага хуліганів окружила дім і колами та каміннями вибила вікна, висадила рами, стараючись конче вийти до хати, щоб еще чинно зневажити отця сотрудника, що важив ся сказати в Чехах слово: Україна. Стрвожений о. сотрудник зачинив ся в одній кімнатці і в смертельнім страху перетревав до рана; відтак разом з женою, неспівний життя, опустив село. Рано двох радних Пилипшин і Мороз пішли до віята К. Черняка, щоб скликав раду, в цілі нарадження над таким страшним нападом і злочином. Але віят відказав: Я не буду на свою громаду жандармів накликувати. Згадані оба радні скликали раду і на ній вибрано 10 людей в депутації до староства з жалобою на хуліганів і просьбою, щоб заряджено слідство. Як оно випадє, не знати. Тимчасом оба Пилипшин і Мороз (Українці) дістали анонімні письма, в яких грозять їм смертию за то, що справу ту пустили в ширший свѣт та зажадали інтервенції староства. Так то діє ся, де така темна праця ширить ся. Значить ся: радикалізм російський так само страшний як і в Росії хуліганізм. Треба знати, що о. Концевич дуже тактовно і широко працював в Чехах і власне тихою своєю працею і милою вдачою зєднав собі серця у добрих людей, так що в селі загальне тепер обуренє на кацапських хуліганів. Недобитки тих хуліганів шалють тепер з розпукки, що грунт їм звід нигуєуває ся. Але той шал причинить ся як раз до народного освѣдомленя в селі Чехах, бо ради кацапські стають там що раз рідші. *У. С. Т.*

— **На шляху Львів-Рава** є малий перестанок Лавриків. Перестанок сей находить ся серед поля і ніхтоб чужий не знав про него, колиб не високий стовп а на нїм напись: *Lawryków-Lavrikiv*; більше при нїм нічого нема. Ще в день погідний можнаб з такого рода перестанком погодитись, не коли дні слотні або студені, тоді і згинув би подорожний, який хотів би вستی до поїяду на сім перестанку. Чекаючи чверть години на поїяд серед зливного дощу, довелось мені перемокнути до нитки, під стовпом стоячи. Чи не схотів би заряд залізниць збудувати на тім перестанку хоч малого домика для сторожа

залізниці в тім місци а при домику бодай яке таке піддаше, де би подорожні чекаючи на поїяд, могли мати захист в літі перед дощем а в зимі перед студеними вітрами та заметілею? — *Одні з подорожних.*

— **Прозрівають!** З села Петропавлівка в Катеринославщині вислано просьбу до рос. міністерства скарбу, щоб оно закрило дві монополки (з продажною горівки), корчму і всі вишинки пива. Міністерство вдоволило просьбі і тепер в Петропавлівці не будуть могли селяни пускати копійки на пиятику.

— **Польське свѣято на Чортівській скалі.** На місце розбитих таблиць з назвискими Косцюшка і Гловацкого поставили Поляки на Чортівській скалі під Львовом нову залізну таблицю, яка важить 4 сотнарі, а вчора по полудни відбуло ся посвѣченє тої таблиці і хреста, здвиженого на спомин конституції 3. мая на вершку гори. Посвѣченя довершив єписк. Бандурский в присутності яких 4.000 осіб зі Львова і з околиці. Потім єп. Бандурский виголосив привагідну проповідь патріотичну, а директор Маєрский мав виклад про геологічне та історичне значіне Чортівської скали. Між иншим навів бесідник одну з повірок, яка остала про сю скалу. В дуже давних часах стояв на тій скалі замок кн. Володаря, а недалеко него мешкав кн. Ігор. Оба сусіди так дуже ненавиділи ся, що кн. Ігор намовив свого сина Ігора, аби убив Володаря. Молодий кн. Ігор сповнив се бажанє свого батька, убиваючи кн. Володаря в лісі недалеко замку. Коли потім гривла его совість, за порадою своїх сусідів вибрав ся в похід на Половців і там згинув. Тимчасом его батько кн. Ігор замешкав на замку кн. Володаря, через що став зненавиджений своїми сусідами. Одного разу сусіди зібрали ся, напали на замок старого кн. Ігора і струнули его зі скали в пропасть. Від того часу сю скалу названо Чортівською.

— **Вихованці кацапської бурси — злодіями.** З Золочева доносить *Sł. pol.*, що поліция викрила, що питомці москвофільської бурси в Золочеві: Григ. Гонтар, 14-літній ученик IV кл. нар. школи родом з Коропця, Стеф. Жуковский, 14-літн. ученик I вид. шк. родом з Монилівки і Петро Грицишин вкрали вночі з виставового вікна куща Роллера одну стрільбу і три фльоберти. До крадіжки намовив їх Йосиф Заяць, уч. IV кл. гімн. вихованець тої самої бурси. Крадежи допустили ся они ще 26. марця с. р., а висліджено їх аж 4. с. м. Трех перших увязнила жандармерия, а Заяць утік. З того самого виставового вікна вкрадено два рази перед тим стрільби і фльоберти, а підозрінє паде на питомців бурси. Гарне вихованє і „добрий“ заряд, що бурсаки лаять по ночі красти, а потім, як показало слідство, ділять ся і торгують в бурсі краденими стрільбами.

— **«Народне Слово»** часопись заложена властителем друкарні п. Кристаловичом, як доносить „Гром. Голос“, перейшла в руки «Народного Комітету». Яко видавць підписує єї тепер др. А. Говикович. «Нар. Слово» робило конкуренцію «Свободі» і тому „Нар. Ком.“ постарав ся его набути, а ще ані «Свобода» ані «Нар. Слово», як зачуваємо, не оплачують ся, тому з Новим роком, як так дальше піде, одна з тих часописей піде спати а друга перейме на себе агенди упавшої.

— **Надії на урожай.** З відомостей від 636 земських кореспондентів, які отсе обробив агрономічний відділ при губ. земській управі в Київі, видно, що рання і середня сівба озимого жита на Київщині як по економіях, так і у селян на початку марця с. р. загалом була скрізь добра; з пізної сівби жита тільки коло третини було кепської, а то так саме була добра чи приваїменше нічого собі. Гарненька також по економіях і у селян рання озима пшениця; з пізної сівби озимої пшениці у селян половина кепської, а в економіях третина кепської. Але маючи на увазі, що і у селян і по економіях більш ранньої сівби, то слід сподівати ся сего року загалом доброго урожаю озимини.

— **Нещасливе місто.** Вчора о 5. год. вечером дало ся чути в Месині спершу легке, а потім дуже сильне землетрясенє, яке тривало 10 секунд. Перестрашені жителі вибігли на улиці. Кілька мурів завалило ся.

— **На ностовище манджурских героїв.** Перед кількома тижнями виїхав з Росії на далекий Схід православний піп Вострогов, щоб звідти поля бати в Манджурії, де в часі рос.-япаської війни полягло так багато російських воєнків. При сім мав він також на цілі оглянути могили погибших там Росиян. Япанді не лиш не роблять ему в звиджуваню ніяких перешкод, але ще улекшують. На загал, як пише Вострогов до російських часописей — манджурські могили знаходять ся в дуже сумному стані. В Дальнім християнське кладовище знищенє майже цілком, а стіни каплиць вкриті богохульними написами. Натомість лише заховала ся церква і міска школа. В Порт-Артурі Япанді причепурили кладовище російських воєнків прегарно. В дванадцяти спільних могилах спочиває сих жовнів до 14 тисяч. Мають спільний памятник. Вострогов відправив панахиду на могилі, в котрій спочи-

ває 6.500 жовнів, полягших в обороні „Високої гори“. В сім богослуженнях взяли участь усі Росіяни, проживаючі тепер в Порт-Артурі, котрих є тільки 12 душ. Вострогів звиває російську суспільність до складання датків на будову пам'ятників для полягших в Манджурії.

— **Ліцитація фльоти.** Турецьке міністерство війни оповістило ліцитацію з вільної руки 63 воєнних пароходів. Межи ними є 5 панцирників, 2 кружляки, 3 мовітори і 2 підводні судна. По тій продажі турецька фльота буде числити 19 опанцирених пароходів, 15 торпедовців і 3 контр-торпедовці.

— **Смерть від укушена гадюки.** Родини купця Вельгольма і слюсаря Крупа вибрали ся минулої неділі на прогулю до т. зв. „моравської Швайцарії“ коло Кіртайн. В лісі два 15-літні сини тих родия зривали цвіти. Ненадійно зашелестіло щось між травою і вкусило одного хлопця в руку. Була се їдовита гадюка. Другий хлопець несьвідомий лиха хотів спіймати гадюку, яка єго також вкусила в руку. Незабавком почали хлопці пухнути, так, що всяка поміч лікарська на нічо не придала ся, і померли ще того самого дня.

— **Міліонові шкоди.** В околиці м. Типнівці на Мораві наступив оноді хмаролом з тучею. Град виток всі засіви на полях і наробив шкоди на кілька міліонів корон.

Оповіді.

— **Подяка.** Сею дорогою пересилаємо Товариству „Достава“ в Станиславові щире подяку за переслане нам на чужину потрібних річей церковних. Всі річи замовлені представляють ся як найкраснійше. Робота солідна, артистично викінчена, материял добрий, а при тім всім пропорціонально дешево. Три фелони, плащаниця, евангелія, служебник, всеночник і канделябри (последні яко опуст) подобали се мені і моїм парохіям дуже. Клич: свій до свого — не завів нас! а так само не заведе нікого, хто поберати не потрібні для своєї церкви церковні річи в „Доставі“. Scranton Pa 20/IV. 1909. пів. Америка, о. Олекса Пристаїт парох, М. М. Югас пред. ради церковної. (Печатка).

— **Не забуваймо про найменших!** Завдяки жертволюбности невеличкого круга жертводавців і дякуючи щедрому дарови Є. Е. Митрополита А. Шептицького повстала в Галичині гарна руска „Вакаційна оселя“ для бідних дітей. Від кількох літ виїжджає що річно по кількадесять дівчат, Русивок, на кілька тижнів з тісних горячих мурів Львова, зі своїх піддаш і сутерин щоб побувати на свіжійм ввоздусі і здоровім харчі, щоб відновити свій організм до дальшої праці над книжкою, праці в біді а часто і крайній нужді. Що року зголошує ся більше число кандидаток а всі мають „вимагані услівя“ в виді блідого личка, запалих грудий і ослабленого організму. На жаль виділ Товариства може лише немногим з тих подати бажану поміч, бо не має на се на стілько средств. Виділ може з великим трудом вислати ледви 50 дівчат. А про хлопців на разі і думати не можна, бо нема на се зовсім ніяких фондів. Жертволюбива публика не завжди памятає про тих найбільшійших руских школярів і школярки, які серед тяжких обставин гірко трудять ся, проби здобути собі науку, аби колись служити нею своему народові і вітчизні. Жертви протягом року зовсім до Товариства не напливають а ті датки, що товариство в літі вижебрає, не вистарчають на покриття всіх потреб бідної дівчати в часі вакацій, а з браку фондів виділ Тов-а не може сповнити сеї великої задачі, яку суспільність на него наложила. Тож предкладаючи сю відозву, виділ сподієсь, що она не остане без відгомону. Кождий гріш, обернений на бідну руску дівчату, верне ся колись для нашої народної справи сторицею. Окрім свіжого воздуха потребує ваша молодіж і національного освідомлення, якого певно не набере в польских школах, а вакаційна оселя і в сім напрямі виказує дуже гарні успіхи. Обовязком суспільности є отже помагати Товариству в єго праці своїми жертвами як найбільшійше. Датки приймає касиєр проф. Володимир Адриянович, Львів, ул. Крижова 65. Виділ просит також П. Т. Русинів, чтобы брали на час вакацій до себе бідні дівчата і хлопці. Одва або і більше дітей в хаті не збільшає видатків аві трудів домашних а побут на свіжійм ввоздусі, добрім харчі і в патриотичнім домі ділає на міске дитя в душі національним незвичайно корисно. Виділ висилає лише добрі і чемні діти і то всілякого віку, хлопці або дівчата. Зголошене на уміщене дітей приймає секретар Тов-а С. Герусинський, Львів, ул. Арсенальська ч. 6. Треба лиш подати, кілько дітей може прийняти, хлопці чи дівчата і в яким віці. — Від Виділу Товариства Вакаційних Осель у Львові, дня 30. мая 1909. — Ольга Бачинська, председателька. С. Герусинський, секретар.

— **З залізниць.** Від 15. червня до 15. вересня с. р. курсувати буде на шляху Львів-Краків крім поспішного поїзду ч. 4. єще поїзд поспішний ч. 104 з возами I, II і III класи і возом ідальним в полученю в Кракові з поїздом поспішним ч. к. залізниці Північної ч. 104, який приходить до

Відня о год. 7:09 рано. Поїзд ч. 4 буде відходити зі Львова о 10 минут пізнійше ніж дотеперішній, о год. 2:55 по полудні і буде задержувати ся тільки на стациях: Перемишль, Ярослав, Переворск, Рясів, Дембиця і Тарнів. Поїзд поспішний ч. 104 відїжджати буде з Львова о год. 3:15 по полудні і одержити постої теперішного поїзду поспішного ч. 4. Поїзд льокальвий ч. 22 буде відходити зі Львова о 25 минут пізнійше ніж до тепер, о годині 3:55 по полудні. Близші поясненя в стінних розкладах їзди і в II додатку до кишеневого розкладу їзди, важного від 16. червня 1909 включно.

Посмертні оповістки.

— **О. Дионизий Вакулинський,** парох Русова, радник епископської Консистерії і декан снятинський, упокоїв ся дня 8. с. м. в 45. році життя, а в 22. році священства. Похорони відбули ся дня 11. с. м. Покійний був щирим трудженником около добра свого народа. Працював, щоб піднести народ наш духово і материяльно, запровадив лад і тверезість в своїй парохії, був членом ріжних товариств, головою Надзир. Ради Тов-а „Труд“ в Снятині ітд., тож полишив у всіх знакомих щирий жаль по собі. В. е. п. і, земля пером!

Телеграми

з дня 11. червня.

Білгород. Кн. Юрій подав просьбу до свого королівського батька о звільненю єго зі складу армії.

Дрездно. В процесі о належане до тасного стоваришеня проти 10 обжалованих російских студентів запав засуд: двоє на 2 місяці, двоє на 6 тижнів, одного на тиждень вязниці. Інших увільнено.

Велеград. Болгарский король Фердинанд прибув з родиною до Велеграду, чтобы звидіти тамешні пам'ятки.

Др. Богдан Барвінський:

Зїзд галицкого князя Данила з угорским королем Белею IV. в Прешбурзі 1250 р. Исторично-критична аналіза. Львів 1901. 18^о ст. 18. — Ціна 10 сот.

Прешбурський зїзд в справі спадщини по Бабенбергах. (Причинок до історії великого австрійского безкоролівя). Львів 1903. 8^о ст. 27. — Ціна 30 с.

Жигимонт Кейстутович, великий князь Литовско-русский. Исторична монографія. Жовква 1905. 8^о ст. XIV+170. — Ціна 2 К.

Zygmunt Kiejstutowicz, książę starodubski. Львів 1906. 8^о ст. 28. — Ціна 50 с.

Bogurodzicza dzewiczka a історичні висновки д-ра Щурата. (В інтересі історичної правди). Львів 1906. мала 8^о ст. 41. — Ціна 20 с.

Історичні причини. Розвідки, замітки і материяли до історії України-Руси. І. Жовква 1908. мал. 8^о ст. 170. — Ціна 2 К.

Історичний розвиток імени українсько-русского народу. Львів, мал. 8^о ст. 41. Ціна 40 с.

Дістати можна в книгарні Наук. Тов. ім. Шевченка у Львові, Ринок 10.

Образи Шевченка, Хмельницького, Котляревского, Лисенка від 6—200 К. Фігурки з гіпсу а 80 с і 120 К. Краватки, гердани, сорочки, фартушки, шапки сокільські і козаці, альбоми, перфуми, спинки, брошки і шпильки з гербом, тутки і паперці ріжного рода поручають. — Склади „Сокільского Базару“ у Львові і Стрию.

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соляшній у Львові.

Нова сензацийна програма

від 1. до 15. червня 1909.

Щоденно о 8. год. вечер представлене. В неділі і свята 2 представлення о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що п'ятниці High-Life представлене. Білети вчаснійше можна набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 5.

РУСИНИ! Жадайте у всіх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицко-русской фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педагогічного, а 5% на сироти і вдови по св'ячениках.

Держім ся покликку:

Свій до свого!

Телефон 788. — Конто щадницї почтової 25.261.

Товариство взаїмних обезпечень

„Дністер“

у Львові, ул. Руска ч. 20. (власний дім).

приймає обезпеченя будинків, збіжа і знарядів господарских, від шкідлих огневих під корисними услівями,

числить умірковані премії за обезпеченя,

ліквідує шкоди безпроволочно по пожарі,

уділяє обезпеченням членам з річної надвижки звороти.

За рік 1908 припадає на користь членів зворот 15%.

Поліси „Дністра“ приймає при позиках Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Галицка Каса Ощадности, Руска Щадниця і інші каси ощадности.

Через „Дністер“ можна асекуровати ся на житє в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові. Інформації до обезпечень уділяють агенції „Дністра“.

Зголшеня письменних господарів о агенцію приймають ся тільки з таких громад, де єще не робить инший агент „Дністра“.

Фонди „Дністра“ 31/12. 1908 вносять: Фонд резервовий і резерва премій К 1,865.540.—; інші фонди К 458.564.—; разом К 2,324.104.—

Канцелярії Товариства отворені для сторін від год. 8—3.

Розклад залізничних поїздів

важний від 1. мая 1909.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночі
Кракова	5:50	8:55	1:30	5:45	9:50
Кракова	7:25	9:50	—	8:40	2:30
Тарнога	—	—	1:10	—	—
Підволочиск	7:20	12:00	2:15	5:40	10:30
Черновець	8:05	—	2:05	5:58	9:30
Черновець	—	—	—	6:40	12:20
Станиславова	5:45	—	—	—	—
Коломиї	—	10:20	—	—	—
Стрия	7:29	11:45	4:25	—	11:00
Пустомит	7:29	11:45	4:25	10:15*	11:00
Самбора	8:00	9:57	2:00	—	9:00
Любіня	8:00	9:57	2:00	9:00	11:45*
Рава руской	7:10	12:40	4:50	—	—
Янова	8:05	1:15	5:00	9:25	10:10†
Брухович	7:10	10:05A	1:48B	4:50	8:20
Брухович	8:15	12:40	3:27B	5:30†	9:35B
Зимної води	5:50	7:25	1:10	5:45	9:50

На Підзамче:	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночі
З Підволочиск	7:01	11:40	2:00	5:15	10:12
Бродів	7:01	—	2:00	5:15	10:12
Курович	—	—	11:19	—	9:39
Винник	8:07	—	11:19	3:26	9:39

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд.	вечер	в ночі
Кракова	3:50	8:25	2:45	7:00	11:15
Кракова	—	8:40	6:12	7:35	12:45
Ряшева	—	—	3:30	—	—
Підволочиск	6:20	10:40	2:16	8:00	11:10
Черновець	6:10	9:35	—	—	10:38
Черновець	—	9:10	2:23	—	2:50
Станиславова	—	—	2:50	—	—
Коломиї	—	—	—	6:00	—
Стрия	7:30	—	1:45	6:55	11:25
Пустомит	7:30	10:35*	1:45	6:55	11:25*
Самбора	6:00	9:05	—	3:40	10:45
Любіня	6:00	9:05	2:15*	3:40	10:45
Рава руской	6:14	11:05	—	—	11:35‡
Янова	8:20	10:10	1:37†	3:40	6:30
Брухович	7:21	11:05	2:30B	5:50†	8:34B
Брухович	6:14	9:00A	12:41B	3:45	7:10
Зимної води	3:50	8:40	3:30	7:35	11:15

З Підзамча:	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночі
До Підволочиск	6:35	11:00	2:31	8:29	11:32
Бродів	6:35	11:00	2:31	8:29	—
Курович	—	7:13	—	2:52	—
Винник	5:44	7:13	1:30	2:52	—

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — *) Лише в неділі і свята від 10^{1/2} до 1^{1/2}. А) Лише в неділі і свята від 1^{1/2} до 3^{1/2}. — Б) Лише в неділі і свята від 1^{1/2} до 3^{1/2}. — В) В неділі і свята а від 1^{1/2} до 3^{1/2} щодень. — Г) Щоденно від 1^{1/2} до 3^{1/2}. — 3) Лише в неділі.